gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp	Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer
Portefeuillehouders	Fouad Sidali, Marjolein Steffens-van de Water
Steller	Inge de Nijs
Collegevergadering	6 juli 2021
Raadsvergadering	
Raadsvoorstelnummer	2021.0001704

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college heeft besloten om:

1. het uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer vast te stellen;
2. het subsidieplafond voor 2021 van de verdeelregel Ondersteuning ten behoeve van het verstevigen van de Sociale Basis uit de Uitwerkingsnota subsidie Haarlemmermeer 2021 (nummer 2.40) te verhogen met € 377.800 naar € 863.200;
3. het subsidieplafond voor 2022 van de verdeelregel Ondersteuning ten behoeve van het verstevigen van de Sociale Basis uit de Uitwerkingsnota subsidie Haarlemmermeer 2022 (nummer 2.40) te verhogen met € 519.200 naar € 933.800;
4. in de periode 2021-2022; op grond van artikel 4:23 lid 3 sub c van de Algemene wet bestuursrecht, onder voorbehoud van vaststelling van de Najaarsrapportage 2021, een maximale subsidie van € 50.000 voor extra inzet als een jongerenwerker en sociaal makelaar te verlenen in 2021;
5. op grond van artikel 4:23 lid 3 sub c van de Algemene wet bestuursrecht, onder voorbehoud van vaststelling van de Programmabegroting 2022-2025, een maximale subsidie van € 120.000 voor extra inzet als een jongerenwerker en sociaal makelaar te verlenen in 2022.

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. van de middelen die het Rijk via de algemene uitkering beschikbaar heeft gesteld als compensatiepakket coronacrisis een bedrag van € 1.107.000 in te zetten (€ 561.000 voor jeugd en € 546.000 voor volwassenen en ouderen);
2. de financiële gevolgen te verwerken in de Najaarsrapportage 2021 en de Programmabegroting 2022-2025.

2. Samenvatting

In februari 2021 heeft het Rijk een steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl bekend gemaakt (Kamerbrief 12 februari 2021 kenmerk 1824626-218168-DMO). Op 26 maart 2021 is door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een brief gepubliceerd over het compensatiepakket coronacrisis medeoverheden maart 2021 (X.2021.02308). De middelen uit het steunpakket sociaal en mentaal welzijn zijn via deze brief gecommuniceerd.
Het steunpakket bestaat uit verschillende actielijnen voor de jeugd, kwetsbare groepen en gezonde leefstijl. Voor Haarlemmermeer geven de actielijnen het volgende financiële effect:

- Voor de jeugd € 561.000
- Voor de kwetsbare groepen € 546.000
- Voor de gezonde leefstijl € 180.600 (inzet via de Regeling Sportakkoord 2020–2022, gepubliceerd in de Staatscourant van het Koninkrijk der Nederlanden op 28 mei 2021). (Notabene: deze laatste middelen zijn al toegevoegd aan het sportakkoord en komen niet terug in het financiële overzicht in paragraaf 3.3)

Uit verschillende landelijke onderzoeken (zie bijlage uitvoeringsplan) en uit onderzoek van de GGD Kennemerland naar de effecten van de coronacrisis komt naar voren dat de crisis veel impact heeft op het sociaal en mentaal welzijn van mensen in alle lagen van de bevolking. Dat geldt in het bijzonder voor mensen die al kwetsbaar waren, jong en oud, die eenzaam zijn, met psychische problematiek, met een licht verstandelijke beperking en dak- en thuisloze mensen. En de crisis raakt ook aan het welzijn en de leefstijl van iedereen, jong en oud, die nu al langere tijd in een isolement leeft. Uit een uitvraag bij onze jeugd- en welzijnspartners blijkt dat er behoefte is aan extra inzet voor de kwetsbare groepen. Er gebeurt al veel in Haarlemmermeer, maar niet alle groepen worden bereikt of met de juiste aanpak bereikt. Met het uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer willen we daar invulling aan geven.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

De coronacrisis heeft veel impact op het sociaal en mentaal welzijn van mensen in alle lagen van de bevolking. Dat geldt in het bijzonder voor mensen die al kwetsbaar waren, jong en oud, die eenzaam zijn, met psychische problematiek, met een licht verstandelijke beperking, lichamelijke beperking en dak- en thuisloze mensen. En de crisis raakt ook aan het welzijn en de leefstijl van iedereen, jong en oud, die nu al langere tijd in een isolement leeft.
Uit verschillende onderzoeken, signalen van onze partners en gesprekken met jongeren blijkt dat jongeren en jongvolwassenen meer mentale gezondheidsproblemen ervaren dan andere leeftijdsgroepen in deze coronacrisis. Ze voelen zich somber, hebben meer angstklachten en voelen zich minder gezond. Ook hebben ze ingeleverd op veel leefgebieden zoals onderwijs, werk, stage, toekomstperspectief en het bouwen aan relaties voor het leven. Met name voor jongeren die al kwetsbaar zijn, worden door de coronacrisis de problemen versterkt en hebben ze moeite daar aandacht voor te vragen.
Ook volwassenen en ouderen in een kwetsbare situatie worden door de coronamaatregelen op veel verschillende manieren geraakt. Het aantal eenzame inwoners is toegenomen, er zijn minder inwoners die bewegen, meer inwoners met overgewicht en het aantal overbelaste mantelzorgers is toegenomen.

Met het uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer willen we bijdragen aan het herstel van de nadelige gevolgen van de coronacrisis. In het beleidskader sociaal domein Koersdocument 'Koersvast steeds beter' (2019.0058019) en in het door de raad vastgestelde beleidskader 'Jong in Haarlemmermeer, opvoeden en opgroeien 2020-2024'

(2020.0003103) zijn de doelstellingen beschreven die we voor de verschillende doelgroepen willen bereiken. In dit uitvoeringsplan sluiten we daarop aan en willen we de effecten van de coronacrisis voor jonge en oudere inwoners zoveel mogelijk verminderen of herstellen.
De doelstellingen zijn gericht op het verminderen van eenzaamheid, verbeteren van sociaal en mentaal welbevinden, het versterken van digivaardigheden, verminderen van overlast, verbeteren van leefstijl en gezondheid. Het uitvoeringsplan geeft richting op hoofdlijnen zodat partners voor hierop aansluitende plannen een subsidieaanvraag kunnen doen.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Naar aanleiding van de uitvraag onder partners zorg, welzijn, sport en cultuur zijn er verschillende mogelijke acties benoemd. De activiteiten voor de jeugd zijn onder te brengen in de thema's en acties die worden benoemd in het beleidskader 'Jong in Haarlemmermeer'.
De activiteiten voor volwassenen en ouderen zijn gericht op eenzaamheid, mentaal welbevinden en gezonde leefstijl.
Door nu gerichte acties op te zetten en aandacht te besteden aan de kwetsbare inwoners, voorkomen we mogelijke schadelijke effecten op de langere termijn zoals eenzaamheid, stress en psychische problemen en geven we een positieve bijdrage aan de sociale ontwikkeling van jongeren.
Er wordt door onze subsidie ontvangende organisaties en vrijwilligers al veel gedaan, echter zien we dat nog niet iedereen bereikt wordt. Daar willen we nu een extra impuls aan geven zodat ook (sport)ondernemers en andere nieuwe partijen hun bijdrage kunnen leveren. Ook weten we de effecten van de coronacrisis op de langere termijn nog niet. De maatregelen worden versoepeld, maar daar zijn de problemen voor veel inwoners niet mee opgelost.
De raad gaat over de goedkeuring van de besteding van deze middelen. De besluitvorming zal verwerkt worden in de Najaarsrapportage 2021.

3.3 Wat mag het kosten?

De kosten van dit voorstel bedragen € 1.107.000. Dit bedrag is als volgt gespecificeerd voor 2021 en 2022:

2021
Op basis van de subsidiebeleidsregel 2.40 Ondersteuning ten behoeve van het verstevigen van de Sociale Basis, willen we extra subsidie verlenen aan initiatieven voor jeugd en voor volwassenen/ ouderen voor € 377.800.
Daarnaast zijn er kosten voor extra inzet als een jongerenwerker en sociaal makelaar € 50.000 en kosten voor communicatie € 15.000.
Totale kosten 2021: € 442.800.

2022
Op basis van de subsidiebeleidsregel 2.40 Ondersteuning ten behoeve van het verstevigen van de Sociale Basis, willen we volgend jaar extra subsidie verlenen voor initiatieven voor jeugd en voor volwassenen/ ouderen voor € 519.200.
Daarnaast zijn er kosten voor extra inzet als een jongerenwerker en sociaal makelaar: € 120.000. De kosten voor communicatie zijn € 25.000.
Totale kosten 2022: € 664.200.

Met de bovengenoemde kosten (€ 442.800 in 2021 en € 664.200 in 2022) is geen rekening gehouden in de Programmabegroting 2021-2024. We willen gebruik maken van de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld via de algemene uitkering als onderdeel van het compensatiepakket coronacrisis. De raad is geïnformeerd over deze extra middelen via de brief Algemene uitkering gemeentefonds compensatiepakket coronacrisis (X.2021.02308).

Wij zullen bovenstaande verwerken in de Najaarsrapportage 2021 en de Programmabegroting 2022-2025.

De kosten voor gezonde leefstijlinterventies van € 180.600 worden gedekt door een bijdrage van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport via de Regeling Sportakkoord 2020-2022. In de Najaarsrapportage 2021 worden deze kosten en de bijdrage geraamd op beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl van het programma maatschappelijke ontwikkeling, taakveld 7.1.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van de kaders en het beschikbaar stellen van het budget. Het uitvoeren van beleid en het vaststellen van subsidieplafonds is een bevoegdheid van het college. Binnen het college is de portefeuillehouder Welzijn en Gezondheid het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Juridisch

Tegen het vaststellen van een subsidieplafond is geen bezwaar en beroep mogelijk. Tegen een subsidiebesluit kan bezwaar of beroep worden ingediend.

Communicatie

De organisaties en inwoners van Haarlemmermeer worden geïnformeerd over het uitvoeringsplan en worden gevraagd om via een subsidieaanvraag een voorstel in te dienen. Ze worden gevraagd zoveel mogelijk samen te werken en gezamenlijke plannen in te dienen.

Om de activiteiten en projecten die worden georganiseerd onder de aandacht te brengen, worden de communicatiekanalen van de partners (zoals: Noord-Holland Actief, de eigen sociale mediakanalen, organisatiewebsites, nieuwsbrieven en de UIT agenda) en Gemeente Haarlemmermeer (zoals: Meer voor elkaar, InforMeer, Facebook en Instagram) ingezet.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

De raad wordt gedurende het jaar per brief geïnformeerd over de voortgang en via de nieuwsbrief Samen tegen eenzaamheid Haarlemmermeer.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

drs. Carel Brugman Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage(n):

- Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer

gemeente Haarlemmermeer

meer voor elkaar

Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud in Haarlemmermeer

1. Inleiding

In februari heeft het Rijk een steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl bekend gemaakt (Kamerbrief 12 februari 2021 kenmerk 1824626-218168-DMO).
Het maatschappelijk steunpakket bestaat uit drie actielijnen:

1. Intensivering initiatieven welzijn voor de jeugd;
2. Intensivering initiatieven welzijn kwetsbare groepen;
3. Intensivering initiatieven gezonde leefstijl.

De raad is in april geïnformeerd over dit steunpakket via de brief 'Algemene uitkering gemeentefonds compensatiepakket coronacrisis' (X.2021.02308). Met dit plan doen we een voorstel voor de besteding van deze middelen in de Gemeente Haarlemmermeer.
De coronacrisis heeft veel impact op het sociaal en mentaal welzijn van mensen in alle lagen van de bevolking. Dat geldt in het bijzonder voor mensen jong en oud die al kwetsbaar waren, die eenzaam zijn, met psychische problematiek, met een licht verstandelijke beperking, lichamelijke beperking en dak- en thuisloze mensen**.** De crisis raakt ook aan het welzijn en de leefstijl van iedereen, jong en oud, die al langere tijd in een isolement leven.

Op korte termijn willen we de impact van corona verminderen en verdere schade zo veel mogelijk voorkomen. Het Maatschappelijk steunpakket van het Kabinet richt zich op het sociaal en mentaal welzijn en een gezonde leefstijl.
Het effect van de coronacrisis vraagt om specifieke acties om (kwetsbare) Haarlemmermeerders vooruit te helpen. Daarom is dit uitvoeringsplan sociaal domein breed opgesteld, vooruitlopend op de aanpak coronaherstel gemeente Haarlemmermeer breed. Dit uitvoeringsplan richt zich op de korte en middellange termijn. Het is een uitvoeringsplan dat op hoofdlijnen richting geeft aan de inzet van extra ondersteuning zodat organisaties en ondernemers op basis daarvan een subsidieaanvraag kunnen doen.

Door middel van extra inzet op de actielijnen wordt bijgedragen aan het herstel van de nadelige gevolgen van de coronacrisis voor inwoners jong en oud die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken.
De coronacrisis heeft flinke impact op de inwoners van Haarlemmermeer. Het uitvoeringsplan is een surplus op de bestaande beleidsplannen en ingezette ontwikkelingen dat extra kracht geeft aan sociaal herstel. Met dit uitvoeringsplan hebben we niet de pretentie alle negatieve effecten te verhelpen. Voor dit plan hebben we de inzet van de organisaties, ondernemers en inwoners in Haarlemmermeer nodig.
Het uitvoeringsplan is opgesteld in twee delen. Het eerste deel van het uitvoeringsplan richt zich op de jeugd. Het tweede deel richt zich op volwassenen en senioren.
Aan de orde komen de doelstellingen, signalen van partners, doelgroepen, belangrijke thema's en financiële invulling.
In het laatste hoofdstuk beschrijven we hoe de uitvoeringsregeling en communicatie eruit ziet. Extra aandacht voor communicatie om meer bekendheid te geven aan de activiteiten en projecten is belangrijk.

2. Jeugd

2.1 Inleiding

Bijna de helft van de jongeren (18-24 jaar) voelt zich nu slechter dan voor de crisis. Kinderen en jongeren (8-18 jaar) geven aan zich minder gezond te voelen dan in 2018. Zo voelen meer jongeren zich somber (+10%), hebben meer angstklachten (+15%) en zien we een verdubbeling van jongeren met ernstige angstklachten [1] (zie bijlage I voor de bronvermelding).

Verder geeft de groep jongeren/jongvolwassenen (13-17 jaar) aan dat ze de afgelopen tijd op veel leefgebieden heeft ingeleverd. Onderwijs is deels op afstand, er is een tekort aan stages, er zijn minder bijbaantjes en na het behalen van een diploma is er weinig perspectief op een passende baan. Normaal gesproken vallen zij bij tegenslagen terug op hun vangnet van familie en leeftijdsgenoten. De effecten van de huidige 'sociale onthouding' zijn voor deze groep extra ingrijpend, omdat zij juist nu bouwen aan 'relaties voor het leven'. Bovendien kunnen latent aanwezige psychische problemen door gebrek aan sociale contacten langer verborgen blijven. Onderzoeken van o.a. het Nederlands Jeugd instituut (NJi) en Amsterdam Universitair Medisch Centrum (UMC) laten zien dat jongeren en jongvolwassenen meer mentale gezondheidsproblemen ervaren dan andere leeftijdsgroepen in deze coronacrisis[2] [3] (zie bijlage I voor bronvermelding).

2.2 Doelstelling beleid sociaal domein Haarlemmermeer

In het door de Raad vastgestelde beleidskader 'Jong in Haarlemmermeer, opvoeden en opgroeien 2020-2024' stelt de gemeente Haarlemmermeer voor het jeugdbeleid drie thema's centraal. Deze drie thema's stellen wij ook centraal in het actieplan voor de besteding van de extra rijksmiddelen voor de jeugd. We richten ons bij de inzet van deze middelen op kwetsbare jongeren tussen de 12 en 23 jaar. De leeftijdsgroep is in overeenstemming met de doelgroep die jeugd- en jongerenwerk hanteert.

In onze plannen sluiten we ook zoveel mogelijk aan bij de aanpak van het onderwijs voor extra ondersteuning bij leer-en ontwikkelachterstanden of studievertraging en de aanpak jeugd op straat met jongerenwerkers, Straatcoaches, politie, en de campagne YouChoose.
Na een uitvraag bij samenwerkingspartners[4] en op basis van verscheidene lokale en landelijke onderzoeken en uitvragen onder jongeren[5] worden een aantal doelstellingen per thema beschreven. In paragraaf 2.3 zijn een aantal van deze signalen opgenomen. In paragraaf 2.4 volgt per thema eerst een korte uitleg, vervolgens de doelstellingen en tot slot een aantal voorbeelden.

2.3 Signalen van partners en jeugd[4] [5]

- Door de coronacrisis worden jongeren met psychische en mentale problematiek later zichtbaar. De problematiek is dan al verder gevorderd waardoor er al gauw moet worden doorverwezen naar psychische hulpverleningsinstanties;
- er ligt nu nog te vaak een taboe op mentale problematiek en het krijgen van ondersteuning;
- er is sprake van een leerachterstand bij sommige jongeren door het volgen van thuisonderwijs;
- veel vormen van activiteiten/begeleiding/coaching voor jongeren worden nu digitaal en aangeboden. Voor jongeren met een beperking werkt dit niet. Zij leren het beste in fysiek contact.
- jongeren voelen zich ongehoord en onbegrepen, en worden te vaak weggezet als feestende jongeren die de regels niet volgen;
- jongeren willen meedenken over het aanbod zodat het beter bij hen past;

- jongeren hebben meer stress en voelen meer spanning tijdens de coronacrisis. Er is te weinig toegang tot (fysieke) ruimtes waar ze kunnen ontspannen en ontstressen;
- er is een sterke toename in ongezonde gewoontes zoals veel gamen, slecht eten en weinig bewegen;
- er is behoefte aan mentale ondersteuning, van depressie tot gebrek aan motivatie op school;
- jongeren hebben behoefte aan meer toekomstperspectief;
- jongeren willen blijvende focus op eenzaamheid onder jongeren, bijvoorbeeld door sensibiliseringscampagnes.
- door de coronacrisis is de sociale ongelijkheid toegenomen;
- jongeren waarvan ouders geen Nederlands spreken, hebben meer moeite met het volgen van onderwijs;
- jongeren waarvan ouders niet digivaardig zijn, hadden moeite met het volgen van thuisonderwijs;
- jongeren verveelden zich door de beperkte mogelijkheden voor vermaak, verplaatsten zich daarom naar de straat en veroorzaakten daardoor soms overlast voor de buurt;
- jongeren waarbij de thuissituatie stressvol was, naast huiselijk geweld ook veel lawaai en weinig plek om te concentreren, konden het thuisonderwijs minder goed volgen.

2.4 Doelgroep en belangrijke thema's

Met dit plan richten we ons op de jongeren die het meest zijn geraakt door de maatregelen in verband met de coronacrisis. We definiëren de volgende groepen en vragen specifiek te richten op jongeren tussen de 12 en 23 jaar in overeenstemming met de doelgroep van jeugd- en jongerenwerk:

- jongeren met zware geestelijke problematiek. Door de coronacrisis komen jongeren met psychische klachten vaak laat in beeld, waardoor klachten vaak vergevorderd zijn;
- jongeren met lichamelijke of geestelijke beperkingen;
- jongeren met achterstand op of verminderde didactische groei;
- jonge mantelzorgers;
- vluchtelingen en nieuwkomers.

<u>Thema 1: Het bevorderen van positief opvoeden en opgroeien</u>

Het doel van dit thema is dat jeugdpartners vanuit de positieve opvoedingsvisie samen werken aan het versterken van beschermende factoren. Hierdoor wordt de veerkracht van kinderen, jongeren en hun ouders versterkt en worden 'normale' problemen in het dagelijks leven met elkaar opgelost. Jeugdpartners zorgen voor samenhang met de preventie-aanpakken op het gebied van de positieve gezondheid en veiligheid. De partners weten welke middelen je 'in het normale leven' kan inzetten bij vragen en obstakels in de opvoeding en het opgroeien. Een positieve vrijetijdsbesteding maakt hier onderdeel van uit en wordt meer dan voorheen ingezet.

Actielijn:

- we investeren in goede doorverwijzingen zodat jongeren eerder op de juiste plek terecht komen;
- we signaleren opkomende problematiek eerder om vervolgens betere begeleiding te kunnen bieden, hiervoor worden verschillende informatiebronnen en platforms gebruikt;
- we verzorgen meer activiteiten om zo verveling en daaruit volgend overlast tegen te gaan;
- we zetten in op de basis die jongeren nodig hebben voor het goed kunnen volgen van onderwijs zoals kunnen samenwerken, begrijpen, concentreren etc.

Voorbeelden:

- meer naschoolse activiteiten, aanbod in de zomer voor de doelgroep 12-23 jaar;
- lokale sportaanbieders bieden sportactiviteiten om verveling en jeugdoverlast tegen te gaan;
- blijvende dialogen, onderzoeken over het welzijn van jongeren;
- meer openstellingen van de jongerencentra voor specifieke doelgroepen;
- aanbod op het gebied van cultuur: mediawijsheid, workshop escaperoom, apps;
- meer vrijwillige ondersteuning door ervaringscoaches en andere leeftijdsgenoten (bv. Studenten);
- inzet op ontmoeting tijdens (extra) sport- en beweegactiviteiten;
- aanbod voor specifieke doelgroepen. Bv. jongeren met autisme;
- opvoedondersteuning/trainingen voor ouders;
- groepsbijeenkomsten of koppelen van ouders van kinderen met een beperking;
- grotere ruimten om elkaar op gepaste afstand te ontmoeten;
- meer inzet op presentie (bijvoorbeeld jongerenwerk of ervaringsdeskundigen);
- voor jongeren in de leeftijd 12 tot 23 jaar kortdurende individuele en groepstraining bieden om veerkrachtig en gezond met Corona om te kunnen gaan. Hierin wordt intensief samengewerkt met het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) jonge ervaringsdeskundigen en de ouders/het netwerk van de jongeren.

<u>Thema 2: Psychisch welzijn jongeren versterken</u>

Ons hoofddoel bij thema 2 is dat de psychische druk en de gevoelens van eenzaamheid bij de jeugd afnemen. Daarnaast willen we dat kinderen en jongeren veilig en zonder schaamte met hun vragen of zorgen terecht kunnen bij laagdrempelige inloop- of consultatiemogelijkheden die aansluiten bij hun eigen leefwereld. Bedoeld wordt open gesprekken met leeftijdgenoten, met jongeren die in een vergelijkbare situatie zitten, met ervaringsdeskundigen of hulpverleners. Maar ook vrijetijdsbesteding en andere manieren voor jongeren om in contact te komen met anderen, hun zelfvertrouwen te versterken en (sociale) vaardigheden te ontwikkelen.

Actielijn:

- jongeren willen gehoord en begrepen worden. We vragen actief uit wat jongeren nodig hebben en zien hen als gelijkwaardige gesprekspartner. We stellen samen het benodigde aanbod op;
- we creëren mogelijkheden tot ontspanning en ‘ontstressen’ met een (fysieke) omgeving waar jongeren zichzelf kunnen zijn;
- we ondersteunen in de leefstijl om ongezonde gewoontes tegen te gaan (denk aan de sterke toename in gamen en toenemend overgewicht);
- we bieden laagdrempelige mentale ondersteuning aan jongeren die dit nodig hebben zodat we voorkomen dat problematiek verergerd en zodat we druk bij specialistische hulp kunnen wegnemen;
- we geven voldoende aandacht voor psycho-educatie, bieden begrijpelijke informatie voor jongeren aan en proberen het taboe op het krijgen van mentale ondersteuning weg te nemen.

Voorbeelden:

- meer dialogen met jongeren organiseren;
- meer sportaanbod en aandacht voor gezonde leefstijl;
-

- jongeren benoemen enkele belangrijke, iets wat meer globale spelers die jongeren in deze periode meer zouden kunnen ondersteunen: TikTok, Lokale influencers, Bershka, Basic Fit of andere sportondernemers. Zij zijn spelers die momenteel razend populair zijn bij jongeren en die hierin een belangrijke rol kunnen spelen. Jongeren vinder hier doorgaans sneller aansluiting bij, dan bijvoorbeeld de standaard 'formelere' instituties binnen de gemeente. Een samenwerking tussen de (bij voorkeur lokale) private en publieke sector zou een optie kunnen zijn;
- meer inzet op welzijn op recept.

Thema 3: Kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op ongeacht de financiële situatie thuis

We willen de kansen van kinderen in gezinnen met een laag inkomen vergroten. Onder gezinnen verstaan we alle huishoudens waar één of meerdere volwassenen met kinderen, waarmee ze een opvoedingsrelatie hebben, samenwonen. Het gaat dus ook om pleeggezinnen en kinderen die in een gezinshuis wonen. We willen de kansen van deze kinderen om gezond, veilig en kansrijk op te groeien, vergroten door met jeugdpartners samen de beschermende factoren te versterken, de mogelijkheden voor financiële ondersteuning beter te benutten en deelname van kinderen aan vormen van positieve vrijetijdsbesteding en talentontwikkeling als sport en cultuur te vergroten.

Actielijn:

- we bieden activiteiten om leerachterstand tegengaan;
- we zetten in op de basis voor onderwijs: samenwerken, begrijpen, concentreren etc.;
- we bieden gratis, toegankelijk en divers aanbod.

Voorbeelden:

- huiswerkbegeleiding voor vo-leerlingen;
- uitbreiden Boekvrienden;
- bieden van rustige studeerplekken;
- alle bovengenoemde activiteiten en ondersteuning gratis voor jongeren aanbieden, voor wie een eigen financiële bijdrage een drempel vormt om aan activiteiten deel te nemen.

2.5 Financiële invulling jeugd

Het Rijk heeft in december 2020 bekend gemaakt € 58,5 miljoen beschikbaar te stellen voor extra inzet voor de jeugd. Hiervan wordt € 40 miljoen via het gemeentefonds beschikbaar gesteld. In het geval van Gemeente Haarlemmermeer betreft dit een bedrag van € 561.000. Volgens de 'Algemene uitkering gemeentefonds compensatiepakket coronacrisis' (X.2021.02308) zijn de middelen vanuit het Rijk via onderstaande actielijnen verdeeld:

Perspectief jeugd en jongeren 159 + 147 =	306
Jongerenwerk jeugd	106
Mentale ondersteuning jeugd	88
Activiteiten en ontmoeting jeugd	61
Totaal	561
x € 1.000	

Deze rijksmiddelen willen we in 2021 en 2022 inzetten. Er wordt ook een bedrag gereserveerd voor de communicatie richting jongeren.

Om jongeren die in 2020-2021 het meest geraakt zijn door de maatregelen omtrent corona tegemoet te komen, wordt er op korte termijn, 2021, ingezet op sociale activiteiten voor jongeren die in de zomervakantie in de Gemeente Haarlemmermeer blijven en geen uitzicht hebben op positieve vrijetijdsbesteding. De activiteiten richten zich op het tegengaan van eenzaamheid, depressieve klachten, verveling en overlast. Indieners worden verzocht zich specifiek te richten op de hierboven aangegeven doelgroepen en doelstellingen.
Om de langdurige negatieve gevolgen van de coronamaatregelen tegen te gaan, wordt ook ingezet op lange termijn oplossingen. Veel al bestaande uitdagingen en problematiek is door de coronacrisis versterkt. Sociale en financiële ongelijkheid, schoolachterstand, sociale achterstand zijn vergroot en wachttijden voor psychische ondersteuning worden langer terwijl zware depressieve klachten meer voor komen. Daarom willen we voor het komende jaar, 2022, middelen reserveren. Voor de invulling van deze middelen moeten indieners voldoen aan één of meer van de hierboven beschreven doelstellingen per thema.

Het college zet de middelen gezien de urgentie van coronaherstel in onder voorbehoud van goedkeuring van de Raad via de Najaarsrapportage 2021.

3. Volwassenen en ouderen

3.1 Inleiding

De coronacrisis heeft een grote impact gehad op volwassenen en ouderen. Zij die al kwetsbaar waren door leeftijd of geestelijke en/of fysieke beperking zijn hard geraakt. Maar ook inwoners die niet kwetsbaar zijn, hebben last van de coronacrisis doordat zij bijvoorbeeld in financiële problemen zijn geraakt, een mantelzorgtaak kregen of een echtscheiding doormaakten. Door de coronamaatregelen zijn al deze inwoners op veel verschillende manieren geraakt. De coronamaatregelen hebben nog steeds grote invloed op het dagelijks leven. Door de lockdown in 2020 zijn activiteiten met als doel meedoen&ontmoeten een tijdlang niet mogelijk geweest. Dit heeft een enorme impact gehad op de ervaren eenzaamheid, gezondheid en het mentale welzijn van veel inwoners. Het aantal eenzame inwoners is toegenomen, er zijn minder inwoners die bewegen, meer inwoners met overgewicht en het aantal overbelaste mantelzorgers is toegenomen. De gemeente Haarlemmermeer maakt zich zorgen om deze tendens en wil daar iets aan doen. Ook landelijk zijn dezelfde zorgen geuit en rijksmiddelen beschikbaar gesteld.

3.2 Doelstelling beleid sociaal domein Haarlemmermeer

De Koers ‘Koersvast steeds beter’ in het sociaal domein richt zich op inwoners in een kwetsbare situatie. In de Koers zijn de vijf thema’s van de schijf van vijf richtinggevend voor het beleid in het sociaal domein. De ‘schijf van vijf kwaliteit van leven’ geeft de thema’s aan die voor alle inwoners van belang zijn en die liefst in balans moeten zijn.
De coronacrisis heeft gemaakt dat er ten aanzien van al deze thema’s signalen zijn ontvangen dat diverse inwoners in een kwetsbare situatie extra ondersteuning nodig hebben om minimaal naar het niveau van 2019 te komen en niet verder achteruit te gaan.



3.3 Signalen partners
Naar aanleiding van de uitvraag onder zorg- en welzijnspartners (inclusief sport, cultuur en vrijwilligersorganisaties) zijn door de partners onderstaande signalen aangegeven.
Signalen vanuit kwetsbare groepen:

- ouderen willen graag in een veilige omgeving samen komen;
- extra corona kilo's geven gezondheidsklachten;
- ouderen vinden het fijn om weer in contact te komen tijdens sport- en beweegactiviteiten.
- sociale contacten en het actief bezig zijn met gezondheid wordt enorm gewaardeerd;
- alleenstaande volwassenen met een (licht) verstandelijke beperking zien bijna niemand meer en hebben daardoor sombere gevoelens;
- de sociale omgeving is kleiner geworden waardoor ouders van kinderen met een (licht) verstandelijke beperking minder in aanraking komen met andere ouders met kinderen met een beperking;
- toename van eenzaamheid onder volwassenen en ouderen;
- toename van psychosociale klachten en wanhoop bij volwassenen en ouderen;
- toename van overbelaste en vereenzaamde mantelzorgers;
- verergering van relatieproblemen;
- toename van de vraagverlegenheid waardoor bijvoorbeeld een afname van hulpvragen bij maatjestrajecten;
- toename van hulpbieders bij bijvoorbeeld maatjesprojecten;
- de afstand tot vrijwillige inzet is vergroot voor moeilijk matchbare groepen en vrijwilligers met (extra) kwetsbaarheid;
- inwoners die onvoldoende basisvaardigheden bezitten zoals taal- en digivaardigheid raken verder op achterstand om regie op hun eigen leven te houden.

Qua hulpvragen gaf dit het volgende beeld:

1. Een toename van complexe multiproblem- en huisvestingshulpvragen bij maatschappelijke dienstverlening over financiën, huisvesting, relatie en opvoedingsproblemen en huiselijk geweld.
2. Meer hulpvragen van mensen met psychosociale problematiek die op de wachtlijst staan voor ondersteuning vanuit de GGZ.
3. Een toename van aanmeldingen van mensen die kleiner, beschermd willen wonen.
4. Meer aanmeldingen van ouderen die alleen zijn komen te staan door verlies/ziekte van partner en zijn vastgelopen door het wegvallen van de steunfunctie van het sociale netwerk.
5. Veel vragen naar praktische ondersteuning bij het (online) regelen van zaken voor inwoners die onvoldoende taal- en digivaardig zijn.
6. Een toename van advies en informatie vragen vanuit ZZP'ers rondom de coronacrisis.

Partners geven aan dat er daarom extra ingezet moet worden op een aantal thema's die hieronder worden toegelicht met een korte uitleg.

3.4 Doelgroepen en belangrijke thema's
Het gaat voor het onderdeel welzijn en gezondheid om volwassenen en ouderen. Voor volwassenen en ouderen staat mentaal welbevinden en een gezonde leefstijl op de voorgrond. Voor ouderen specifiek is extra aandacht voor eenzaamheid van belang. We richten ons in het actieplan op alle inwoners die extra ondersteuning nodig hebben of kunnen gebruiken.

Eenzaamheid
Met name ouderen hebben vaker negatieve gevoelens: angst, nervositeit, lichtgeraaktheid, stress, gebrek aan perspectief. Tijdens de coronacrisis is de eenzaamheid onder ouderen toegenomen: het Sociaal Cultureel Planbureau rapporteerde in september 2020 een toename van 8% met betrekking tot emotionele eenzaamheid onder 75-plussers. We richten ons in het actieplan daarom vooral op ouderen, mantelzorgers en kwetsbare vrijwilligers.

Mentaal welbevinden
Uit verschillende panels van cliëntorganisaties blijkt dat de crisis grote impact heeft op het sociaal en mentaal welbevinden van kwetsbare groepen. Zo geeft 73% van de deelnemende cliënten in een onderzoek van MIND aan dat er negatieve gevolgen zijn op voor hun psychisch welbevinden en bijna driekwart stelt dat de coronacrisis negatieve gevolgen heeft voor hun sociale contacten. Uit onderzoek van Ieder(in) blijkt dat 41% van de mensen met een chronische ziekte of beperking toename van stress/psychische klachten ervaart.

Gezonde leefstijl
Wetenschappers hebben daarnaast recent aandacht gevraagd voor het belang van een gezonde leefstijl tegen de gevolgen van een coronabesmetting: “De overgrote meerderheid van de corona-geïnfecteerde patiënten op de IC heeft overgewicht, obesitas en/of een of meerdere aandoeningen”.
Waar onze weerstand juist ondersteund moet worden door een gezonde leefstijl om de kans op een ongunstig ziektebeloop bij besmetting te verkleinen, gebeurt het tegenovergestelde. Er wordt in deze coronacrisis minder bewogen, mensen worden zwaarder en rokers zijn meer gaan roken.

Actielijnen inzet coronaherstel volwassenen en ouderen
Vanuit de signalen die de Haarlemmermeerse zorg- en welzijnspartners hebben aangegeven zijn er verschillende thema’s te onderscheiden waarop extra ondersteuning noodzakelijk is. Per (landelijke) actielijn wordt toegelicht wat de bijbehorende thema’s zijn en worden er een paar voorbeelden gegeven die partners hebben genoemd.

Actielijn 1: Intensivering aanpak eenzaamheid en mentaal welzijn

a. Ouderen

Partners zien in de praktijk dat als gevolg van de coronacrisis de eenzaamheid onder ouderen is toegenomen. Tijdens de netwerklunches met partners en tijdens de bespreking van portretten eenzame inwoners in Haarlemmermeer werd eveneens door de netwerkpartners melding gemaakt van diverse schrijnende gevallen over eenzaamheid. Eenzaamheid leidt ook vaker tot depressiviteit. De coronamaatregelen duren nu ruim een jaar. Dat is ook de periode dat tijdelijke eenzaamheid om kan slaan in structurele eenzaamheid, waarbij het veel moeilijker is om hieruit te komen. De eenzaamheid onder vrijwilligers is toegenomen doordat activiteiten geen doorgang konden vinden. Extra aandacht is nodig voor de thuiswonende groep ouderen. We krijgen signalen dat ouderen ‘snakken’ naar contact**.** Door eenzaamheid en het missen van een ritme gaan ouderen in een sneller tempo achteruit, zowel geestelijk als lichamelijk.
Voorbeelden voor extra inzet:

- uitvoerende, outreachende één-op-één inzet op eenzaamheid in de kleine kernen;
- op locatie in de wijk aanbieden van de Cursus Creatief Leven;
- culturele activiteiten bijvoorbeeld het programma *Lang Leve Kunst* – voor ouderen, en het nieuwe programma *Samen Cultuur Maken* of een kunstatelier met begeleiding.

b. Mantelzorgers

Mantelzorgers willen hun sociaal netwerk niet belasten met hun zorgen en vinden het moeilijk zorg uit handen te geven of hulp te vragen. Maar met het, door de coronacrisis, wegvallen van de nodige sociale contacten en eventuele ondersteuning vanuit naasten en vrijwilligers raken zij verder vereenzaamd en drukt de zorglast nog zwaarder op hun schouders. Dit verhoogt het risico op uitval van de mantelzorger en vroegtijdige opname van degene die mantelzorg ontvangt.

Voorbeelden voor extra inzet:

- signalen (beter) opvangen en ophalen van ketenpartners en huisartsen;
- maatjes en een sociaal makelaar GGZ/LVB om de drempel te verlagen voor deelname aan een activiteit;
- oudercontactgroepen;
- respijtzorg of logeerzorg mogelijkheden aanbieden ter ontlasting van mantelzorgers;
- strippenkaart voor deelname aan diverse activiteiten.

c. Kwetsbare vrijwilligers

De afstand tot vrijwilligerswerk is de afgelopen periode groter geworden vooral voor kwetsbare groepen en moeilijk matchbare groepen. Maar liefst 34% van de vrijwilligers die tijdens de coronacrisis geen vrijwilligerswerk heeft gedaan, geeft aan dat dit komt omdat er geen passend vrijwilligerswerk was. Instellingen, clubs en verenigingen werden gesloten, dagbestedings-activiteiten afgelast. Op de locaties kan minder aandacht besteed worden aan kwetsbare vrijwilligers en de vrijwilligers ‘met meer regels’ (corona-gerelateerd). In 2020 is de visie Informele zorg en vrijwillige inzet vastgesteld door de Raad en vanaf 2021 wordt door gemeente en partners gewerkt aan de implementatie van deze visie.

Voorbeelden extra inzet:

- inzetten vrijwillige coaches die zorgen voor een zachte landing;
- training en coaching via de VrijwilligersAcademie.

d. Signaleren en terugdringen vraagverlegenheid

Uit onderzoek onder gebruikers van de digitale platformen blijkt dat een toename van ’vraagverlegenheid’ is opgetreden in de afgelopen periode. De belangrijkste redenen voor deze toename waren:

- Angst om besmet te worden (37%)
- Het gevoel dat het niet mag van het RIVM (35%)
- Mijn omgeving heeft het te druk (34%)
- Eigen gezondheidsklachten (28%)
- Ik kan het niet persoonlijk vragen omdat er geen bezoek langskomt (26%)

Vraagverlegenheid is niet alleen bij de gebruikers van de platformen, maar in brede maatschappelijke zin. Ervoor zorgen dat signalen opgepikt worden en inwoners naar de juiste ondersteuning worden verwezen.

Voorbeelden extra inzet:

- digitaal signaalpunt creëren waar inwoners en ondernemers een signaal kunnen doorgeven. Dit naar voorbeeld van de landelijke signaalpunten met goede resultaten;
- actief benaderen en matchen met passend hulpaanbod. Hierbij spelen sociaal werkers, vrijwilligerscoördinatoren, verzorgenden en de VrijwilligersCentrale een sleutelrol;

- communicatie aandacht voor en informatie over de extra mogelijkheden voor hulpaanbod en het normaliseren van de vraag;
- aandacht voor specifieke doelgroepen zoals alleenstaanden, ouderen, sociale minima, mensen met een beperking en mensen met een taalachterstand.

e. Digivaardigheden versterken

Extra ondersteuning blijkt noodzakelijk, zodat inwoners zich beter in de onlinewereld kunnen redden. Gebrek aan digivaardigheden bleek een forse bottleneck om in de coronacrisis maatschappelijk verbonden te blijven. Zo is er veel vraag naar uitleg en gebruik van het patiëntendossier, online afspraken maken of video bellen met de huisarts.
Gezondheidsapps die een handige ondersteuning bieden om een gezonde leefstijl vast te houden, kunnen zij niet gebruiken. Denk aan een stappenteller, een dieetapp, de corona app etc.

Voorbeelden extra inzet:

- Inzet cursussen zoals Digisterker en Digivitaler.

Actielijn 2: Gezonde leefstijl interventies

Deze actielijn is gericht op een gezonde leefstijl. In 2020 hebben we een lokaal sportakkoord 'Heel Haarlemmermeer in beweging' gesloten en in 2021 hebben we in aanvulling daarop een lokaal preventieakkoord 'Gezond & Meer' gesloten. In beide akkoorden richten we ons op de gezondheid van de Haarlemmermeerders. Bij het Sportakkoord ligt de nadruk op sport en beweging en een beweegvriendelijke leefomgeving. Bij het Preventieakkoord richten we ons op meer aspecten die bijdragen aan de gezondheid van de Haarlemmermeerders. Denk hierbij aan roken, alcohol en overgewicht, maar ook financiële gezondheid en zingeving en mentale gezondheid.

In beide akkoorden werken we nadrukkelijk samen met diverse partners in de gemeenten en staan we open voor nieuwe samenwerkingen met organisaties die kunnen bijdragen aan de doelstellingen uit (één van) beide akkoorden. Op basis van de ambities, bestaande activiteiten en signalen uit de gemeente zoeken we passende activiteiten en interventies die bijdragen aan een duurzame gezonde leefstijl.

Voorbeelden extra inzet:

- team Sportservice kan activiteiten en ondersteuning aanbieden in de vorm van ontmoeting tijdens (extra) sport- en beweegactiviteiten, buddyprojecten, advisering naar passend aanbod, (individuele) leefstijlcoaching, volwassenenfonds sport & cultuur.

3.5 Financiële invulling volwassenen en ouderen

De raad is in april geïnformeerd over het Rijkssteunpakket via de brief 'Algemene uitkering gemeentefonds compensatiepakket coronacrisis' (X.2021.02308). Het college zet de middelen gezien de urgentie van coronaherstel in onder voorbehoud van goedkeuring van de Raad via de najaarsrapportage.

Actielijn 2: intensivering lokale initiatieven welzijn kwetsbare groepen

Extra begeleiding kwetsbare groepen	€ 258.000
Bestrijden eenzaamheid ouderen	€ 288.000

Actielijn 3: Gezonde leefstijlinterventies

Gezonde leefstijl	€ 180.600

(Notabene: deze laatste middelen zijn al toegevoegd aan het sportakkoord)

4. Uitvoeringsregeling en communicatie

4.1 Uitvoeringsregeling

Om uitvoering te geven aan het actieplan worden organisaties in Haarlemmermeer in de gelegenheid gesteld extra middelen aan te vragen in de vorm van een subsidie.
Hiervoor wordt de verdeelregel 'Ondersteuning ten behoeve van het verstevigen van de sociale basis (2.40) ingezet.
Organisaties kunnen acht weken voordat een activiteit start een subsidieaanvraag doen via de gemeentelijke website. Het betreft een eenmalige prestatiesubsidies voor 2021 en 2022. Nadrukkelijk vragen wij organisaties hun aanvraag te doen in samenwerking met andere organisaties. Op basis van een projectaanvraag waarin de resultaten, activiteiten en bijbehorende begroting zijn beschreven wordt de subsidie toegekend. Toekenning vindt plaats tot het subsidieplafond is bereikt.

4.2 Communicatie

Om de activiteiten en projecten die worden georganiseerd onder de aandacht te brengen, worden de communicatiekanalen van de partners (zoals: Noord-Holland Actief, de eigen sociale mediakanalen, organisatiewebsites, nieuwsbrieven en de UIT agenda) en Gemeente Haarlemmermeer (zoals: Meer voor elkaar, Informeer, Facebook en Instagram) ingezet. We zetten in op mooie voorbeelden om zo ook andere inwoners te kunnen informeren. Er kan bij iedere subsidieaanvraag in het budget middelen worden aangevraagd om ook gesponsorde berichten gericht aan de te betrekken doelgroep in te zetten. Activiteiten worden daarnaast ook verbonden aan lokale campagnes zoals 'Wij gaan voor meer in deze mindere tijd' en Samen tegen eenzaamheid Haarlemmermeer.

Bijlage I

1. https://www.amc.nl/web/nieuws-en-verhalen/actueel/actueel/coronamaatregelen-maken-jongeren-angstiger-en-somberder.htm#:~:text=Coronamaatregelen%20maken%20jongeren%20angstiger%20en%20somberder,-18%2D10%2D2020&text=Nederlandse%20kinderen%20voelen%20zich%20minder,UMC%20tijdens%20de%20eerste%20lockdown.
2. 'Stand van zakenbrief COVID-19' (8 december 2020)
3. 'Stand van zakenbrief COVID-19' (2 februari 2021)

4. Uitvraag partners jongeren: middels een uitvraag via de mail en telefonisch bij de partners.

5. Onderzoeken jongeren:
GGD onderzoek:
https://gezondheidsatlaskennemerland.nl/jive?report=coronapeilingjeugd_2021_haarlemmermeer
Digitale JongerenPanel en digitale dialogen georganiseerd door MENES en Jongereninformatiepunt JIP met jongeren over behoeften van jongeren tijdens coronacrisis
https://onderzoek.haarlemmermeergemeente.nl/sites/onderzoek/files/publications/hrlm-1902_stem_vd_hrlmse_jeugd2019_online.pdf
Jeugdbeleid Jong in Haarlemmermeer 2020-2024:
https://haarlemmermeer.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/bdfa838b-00d4-4b5c-b655-f7671e734253
Vergelijkbare signalen komen naar voren uit een landelijke terugkoppeling over jongerendialogen: https://vng.nl/sites/default/files/2021-04/de-oogst-van-de-week-van-de-dialoog-jongeren.pdf.